
1. Inledning

I detta kapitel börjar vi med att diskutera vilket förtroende allmänheten har för insamlingsorganisationer. Vi kommer även att beskriva Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) och Stiftelsen för Insamlingskontroll (SFI).

1.1 Bakgrundsproblemet

”Välgörenhet rena bluffen

Svenskarna skänker miljarder till välgörande ändamål varje år. Men långt ifrån alla pengar når de behövande” (Johansson, 2002).

Det har skrivits mycket angående insamlingsorganisationerna, vilka som är seriösa, vilka som är oseriösa, kommer pengarna fram eller ej, frågorna är många. Allmänheten blir ofta informerad om hur förtroendevalda inom insamlingsorganisationer har missbrukat sin ställning och använt insamlade medel för egen vinning. Hur många av oss har då inte tänkt tanken ”jag skänker inga pengar för de når ändå aldrig fram till ändamålet”?

Göteborgs tingsrätt fällde i november 2000 huvudmännen bakom Stiftelsen Rädda Regnskogen för grovt skattebedrägeri. Under perioden 1990-1994 samlade stiftelsen in minst 35 miljoner kronor varav mindre än en miljon kom fram till ändamålet. De övriga pengarna ”tycks ha kommit organisationens företrädare tillgodo”. Under utredningens gång har det uppkommit fiktiva personer, förstörda redovisningshandlingar samt förfalskade namnteckningar. Detta är ytterligare ett bevis för hur viktig redovisningen och granskningen av den är.

Sviktar förtroendet för en organisation så leder det ofta till problem för de andra. Detta drabbar de seriösa organisationerna. Tillit mellan organisationen och givaren är en förutsättning för goda resultat, det vill säga att organisationen kan genomföra sitt arbete. Insamling från allmänheten är en mycket viktig intäktskälla för ideella arbeten och det finns inga lagar och restriktioner i Sverige som styr hur insamlingen skall gå till. Vem som helst får samla in pengar och till vilket ändamål som helst, därför

förekommer det oseriösa och tvivelaktiga aktiviteter. För att slå ner på denna typ av verksamhet och skapa ett gynnsamt klimat för frivilligarbete och för insamling bland allmänheten har Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII) bildats.

FRII är en sammanslutning av insamlingsorganisationer, stiftelser och samfund som ställer upp krav och etiska riktlinjer för hur redovisning och insamling skall ske. Medlemmarna i FRII är ett 70-tal, de måste skriftligen förbinda sig att följa FRII:s stadgar och fastslagna etiska riktlinjer för insamlingsverksamhet. Utträde ur FRII kan ske genom en skriftlig begäran eller om man inte betalar medlems- och serviceavgiften. Man kan också bli utesluten ur FRII om man allvarligt åsidosätter deras regler och krav. Kontrollen av FRII:s medlemmar görs av Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI) och organisationernas egen kvalificerade revisor. (FRII stadgar, 2002)

SFI har samtliga bank- och postgironummer mellan 900000-909999, för att en verksamhet skall få använda ett av dessa konton måste det ha godkänts av SFI och står då under SFI:s kontroll och övervakning. Detta innebär att SFI även kontrollerar FRII:s medlemmar, eftersom FRII:s medlemmar skall ha haft ett 90-konto i tre år. SFI har rätten att dra tillbaka detta konto om insamlaren missköter sig. (SFI stadgar, 2003) Om kontot dras tillbaka blir man även utesluten från FRII. FRII:s råd till allmänheten är att inte ge pengar till organisationer utan 90-konto. (FRII stadgar, 2002)

I många EU-länder samt i USA är ideella gåvor idag avdragsgilla för privatpersoner och företag i självdeklarationen. I Sverige är dock inte ideella gåvor avdragsgilla, men FRII arbetar för att de skall bli det och för att ett minimi- och maximibelopp skall fastställas för avdragsrätten. Detta skulle kunna leda till att privatpersoner och företag donerar större summor och dessutom mer frekvent. (BGM, 2001)

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att studera om ett medlemskap i FRII påverkar insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet samt att studera hur de i så fall påverkas.

1.3 Disposition

Denna uppsats syfte är att studera om ett medlemskap i FRII påverkar insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet samt i så fall hur.

Kapitel 1: Här behandlas problematiken runt insamlingsorganisationerna och hur deras förhållande till allmänheten ser ut.

Kapitel 2: I detta kapitel presenteras vilka metoder vi valt för att kunna behandla vår problemställning.

Kapitel 3: En generell beskrivning av insamlingsorganisationer, FRII:s krav, redovisningsregler och etiska riktlinjer görs i detta kapitel.

Kapitel 4: Här kommer vi att använda intressentmodellen för att finna den intressent som vi anser är den främsta, vi kommer även att diskutera dennes förhållande till insamlingsorganisationerna. Vi kommer också att behandla agentteorin och ta upp en diskussion kring normgivning och redovisningsproblem.

Kapitel 5: Tillvägagångssättet för att ta fram den information vi behöver och hur vi har behandlat denna information beskrivs i detta kapitel.

Kapitel 6: Här kommer vi att presentera vår analys av den information som vi har tagit fram.

Kapitel 7: Slutligen presenteras och visas vad vi har kommit fram till för resultat. Vi har även givit förslag på fortsatt forskning.

1.4 Kapitelsammanfattning

I detta kapitel presenterar vi problematiken runt insamlingsorganisationerna och hur deras förhållande till allmänheten ser ut. Man hör ofta i dagspressen hur förtroendevalda inom insamlingsorganisationer missbrukar sin ställning och använder insamlade medel för egen vinning. Vid ett rättsfall i Göteborgs tingsrätt fälldes huvudmännen bakom en insamlingsorganisation för grovt skattebedrägeri. Sviktar förtroendet för en organisation blir de seriösa lidande. Det finns en tillit mellan insamlingsorganisationen och givaren, detta är en förutsättning för goda resultat.

I Sverige finns inga lagar som styr hur insamling skall ske detta gör att det är lättare för oseriösa organisationer att etablera sig. För att slå ner på oseriösa organisationer och skapa ett gynnsamt klimat för frivilligarbete och för insamling bland allmänheten bildades Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII). FRII är en sammanslutning av insamlingsorganisationer, stiftelser och samfund. Medlemmarna i FRII är ett 70-tal och de måste förbinda sig att följa FRII:s stadgar. Kontrollen av detta sköts av Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI), insamlingsorganisationerna blir även granskade av en kvalificerad revisor. SFI har alla bank- och postgironummer mellan 900000-909999 och har stark kontroll av dessa. FRII arbetar för att ideella gåvor skall bli avdragsgilla för privatpersoner och företag i Sverige, i andra EU-länder och USA är de redan avdragsgilla.

2. Metod

I detta kapitel redogörs för hur vi skall kunna realisera vårt syfte och att vi har valt att använda oss av intressentmodellen och agentteorin. Vi redogör också för varför vi valt att diskutera redovisningsproblem, legitimitetsteori och normgivning detta för att kunna undersöka vårt problem. Vi har valt den deduktiva ansatsen.

2.1 Teoretisk metod

Syftet med detta arbete är att studera om ett medlemskap i FRII påverkar insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet samt att studera hur de i så fall påverkas. Allwood och Erikson (1999) menar att om man ska kunna realisera ett syfte ska man börja med att söka information för att få kunskap ämnet. Vi började därför att söka information om organisationerna och dess omgivning. Dessutom sökte vi efter teorier som skulle kunna tillämpas i vårt arbete. För att ta fram hypoteser utgick vi från Saunders, Lewis och Thornhills (2000) idéer där hypotesen grundar sig på teorier och prövas i en empirisk undersökning. Våra resultat grundar sig på data som vi tagit fram och vi strävade efter att inte påverka undersökningens resultat, detta gjordes i enlighet med vad Widersheim-Paul och Eriksson (2001) förespråkar.

Vi har valt att använda intressentmodellen för att finna insamlingsorganisationernas intressenter och att diskutera utbytet här emellan samt att finna den intressent som vi anser vara den främsta. Vi diskuterade normgivning för att komma fram till om FRII:s redovisningsregler/krav betraktas som normer av insamlingsorganisationerna. Agentteorin använde vi för att ta reda på hur förhållandet mellan agenten och principalen ser ut. Avslutningsvis diskuterade vi redovisningsproblem för att se hur insamlingsorganisationerna använder sin information. Utifrån detta har vi undersökt om redovisningen och verksamheten blivit påverkad och i så fall hur.

Eftersom vår problemställning är att ta reda på om och i så fall hur ett medlemskap i FRII påverkar insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet, ansåg vi att den deduktiva ansatsen var mest tillämplig på vårt arbete. För att kunna förklara problemet, realisera vårt syfte och testa våra hypoteser använde vi oss av redan

existerande teorier. Dessa modifierade vi för att passa in i arbetet och därefter testade vi dem empiriskt. Då det redan fanns befintliga teorier att utgå ifrån ansåg vi inte den induktiva ansatsen lämplig.

2.2 Kapitelsammanfattning

I detta kapitel har vi förklarat den teoretiska bakgrunden till arbetet. Vi har kommit fram till att syftet med detta arbete är att studera om ett medlemskap i FRII påverkat organisationernas verksamhet och studera hur de i så fall påverkats. Vi började med att söka information om de teorier som vi använder i arbetet samt att utforma hypoteser.

Vi har kommit fram till att agentteorin och intressentmodellen är de teorier som vi anser är rätt att använda. Vi har även förklarat varför vi valt att diskutera redovisningsproblem, legitimitetsteori och normgivning. Utifrån detta ska vi kunna undersöka om redovisningen och verksamheten blivit påverkad och i så fall hur. Den deduktiva ansatsen är mest tillämplig på vårt arbete då vi har befintliga teorier att utgå från, alltså kom vi även fram till att den induktiva ansatsen ej är tillämplig.

3. Insamlingsorganisationer och FRII

I detta kapitel kommer vi att ge en generell beskrivning av insamlingsorganisationerna. Vi kommer även att ta upp de viktigaste kraven, reglerna och riktlinjerna som FRII har för insamlingsorganisationerna.

3.1 Insamlingsorganisationer

Insamlingsorganisationerna är skyldiga att följa bokföringslagen (1999:1078) förutsatt att deras tillgångar överstiger 30 prisbasbelopp och årsredovisningslagen (1995:1554) om en sådan upprättas. Det finns inga lagregler för hur insamling av medel skall ske. En generell beskrivning av insamlingsorganisationernas verksamhet är att de samlar in olika medel till välgörande ändamål. Deras verksamhet bygger främst på ideellt arbete, det är bara vissa personer i organisationen som är avlönade. Insamlingsorganisationen kan ha olika verksamhetsområden exempelvis försäljning av vykort, insamling av kläder, försäljning av kläder och insamling av pengar med mera. Om de är medlemmar i FRII skall verksamheten som sker i organisationen ej strida mot FRII:s etiska riktlinjer eller krav, verksamheten bör inte heller strida mot redovisningsregler. (FRII:s stadgar)

3.2 FRII:s krav

För att insamlingsorganisationerna skall få vara medlemmar i FRII krävs att insamlingsändamålet ska vara kopplat till humanitär, kulturstödjande verksamhet eller att de ska främja miljövård och naturskydd. Dessa krav förbinder man sig att följa i och med inträdet i FRII, då man skriver under på att följa stadgarna. Insamlingsorganisationerna skall ha haft ett 90-konto i tre år. Verksamheten ska bedrivas av en juridisk person och vara registrerad hos lokala skattemyndigheten eller annan myndighet. En insamlingsorganisation får inte vara ett aktiebolag. Organisationerna ska årligen sända in sin redovisning på en särskild blankett till SFI som därefter granskar redovisningen. (FRII:s stadgar)

3.3 FRII:s redovisningsregler

Det finns inget krav på att FRII:s redovisningsregler ska följas, det vill säga att man inte förbinder sig att följa dessa i och med ett medlemskap. FRII har utformat en egen kontoplan och de har även tagit fram en redovisningsmall för hur insamlingsorganisationernas årsredovisning bör vara utformad. FRII har skapat regler för hur posterna i resultaträkningen bör specificeras. Ett exempel på detta är att intäkter delas upp i insamlade medel, medlemsavgifter, gåvor, bidrag och försäljning. Ett annat exempel är kostnader som delas upp i ändamålskostnader, insamlingskostnader och administrationskostnader. Ändamålskostnaderna skall kunna hänföras till organisationens uppdrag enligt FRII:s stadgar, även kostnader för opinionsbildning och upplysande verksamhet ingår här. Insamlingskostnaderna skall bestå av direkta kostnader för insamlingsarbetet. Administrationskostnader är exempelvis revisorskostnader, lönekostnader, medlems- och kontrollavgifter till FRII samt SFI. Exempel på regler för balansräkningen är att kläder bör värderas till 25 kronor/kilot på balansdagen (FRII:s stadgar). Detta är några exempel på FRII:s regler, kompletta stadgar finns i bihanget.

3.4 FRII:s etiska riktlinjer

FRII:s etiska riktlinjer förbinder man sig att följa i och med underskrift vid inträdet i FRII. Fyra nyckelord som FRII använder i sitt begrepp etisk insamling är Respekt, Öppenhet, Trovärdighet och Kvalitet. FRII:s etiska regler är till exempel att styrelseledamöter och anställda inte får vara leverantörer till insamlingsorganisationen, eftersom de då kan få ekonomiska fördelar av samarbetet. Leverantörer får inte ha oreglerade skatteskulder eller bedriva verksamhet som strider mot organisationens syfte.

Ett annat exempel kan vara att man skall vara försiktig med insamling i en närstående krets på grund av att socialt tryck kan göra att man känner sig tvingad att skänka till ett ändamål. Man får inte utnyttja personers oförstånd, man får inte använda sig av hot

eller rikta sig till barn under 16 år. Vid bössinsamling skall insamlaren kunna identifiera sig, bära väl synliga kännetecken så som logotyper, kunna redovisa för hur kontroll sker i insamlingsorganisationen och visa eventuella tillstånd om detta krävs. Insamlingsbössan ska vara plomberad och vid tömning skall det finnas två vittnen, även ett protokoll skall upprättas. Enligt FRII skall organisationerna följa personuppgiftslagen, dessutom finns särskilda branschregler att ta hänsyn till. Det är organisationernas vilja att uppfylla dessa riktlinjer, men de kan även ha egna riktlinjer för sin insamling utöver detta. (FRII:s stadgar)

3.5 Kapitelsammanfattning

Vi har gjort en generell beskrivning av insamlingsorganisationernas verksamhet vilket är att samla in olika medel till välgörande ändamål. Deras verksamhet bygger främst på ideellt arbete. För att organisationerna skall få vara medlemmar i FRII krävs att de haft ett 90-konto i tre år och att verksamheten är en juridisk person. Vid inträde i FRII förbinder sig insamlingsorganisationerna att följa FRII:s krav och etiska riktlinjer. Organisationerna skall årligen skicka in en särskild redovisning till SFI som sedan granskar den.

FRII har utformat en kontoplan för insamlingsorganisationerna, de har även tagit fram en redovisningsmall för årsredovisningen. Intäkterna bör organisationerna dela upp i insamlade medel, medlemsavgifter, gåvor, bidrag och försäljning. Kostnaderna bör vara uppdelade i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader. Kläder bör värderas till 25 kronor/kilo. Detta är exempel på FRII:s redovisningsregler som ej är tvingande.

FRII har även etiska riktlinjer, exempel på dem är att styrelsemedlemmar eller anställda inte får vara leverantörer åt organisationen då de inte får ha ekonomiska fördelar av samarbetet. Insamlingsorganisationerna får inte utnyttja en persons oförstånd eller rikta sig till barn under 16 år. Insamlaren skall kunna identifiera sig om man kräver det när de skramlar med bössorna på stan.

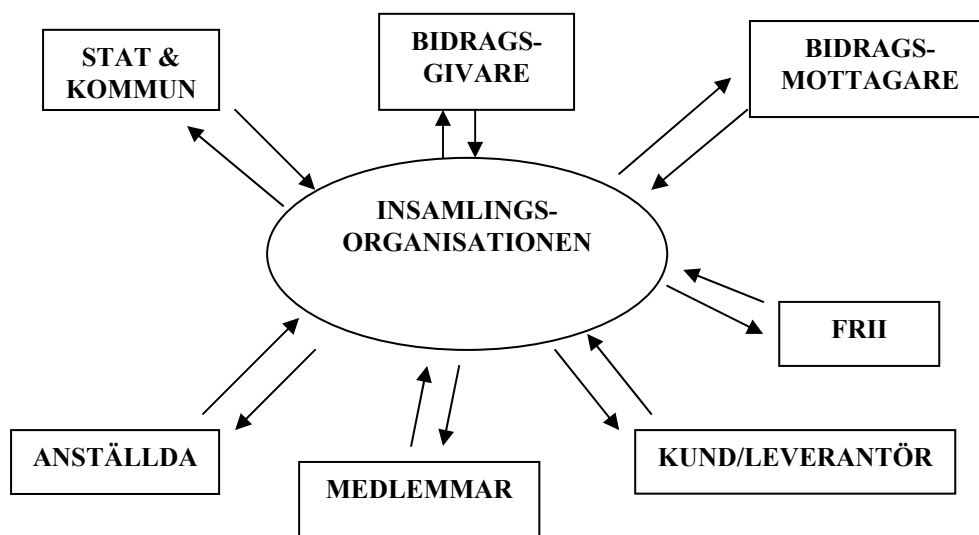
4. Teori

Vi kommer här att beskriva intressentmodellen och vi kommer att ta fram den främsta intressenten. Vi diskuterar även legitimitetsteorin, normgivning och om FRII:s regler kan betraktas som normer eller regler. Vi kommer att beskriva agentteorin och beskriva förhållandet mellan agenten och principalen. Avslutningsvis diskuterar vi redovisningsproblem och hur organisationerna använder redovisningsinformationen.

4.1 Intressentmodellen

Intressentmodellen ger en överblick över en organisation och dess omgivning, där omgivningen består av många intressenter. (Olsson & Skärvad, 1990) Det finns olika kategorier av intressenter där intressenterna i kategorin har samma mål, dock skiljer sig målen mellan kategorierna. (Hägg & Wiedersheim-Paul, 1984) Enligt Kotler (2000) har alla dessa intressenter på något sätt relationer till organisationen. Här emellan finns en kommunikation och ett ekonomiskt utbyte som gör det möjligt för parterna att fatta bra beslut för sin verksamhet, utbytet är även nödvändigt för organisationens överlevnad. Vidare menar Kotler att utbytet mellan intressenterna och företaget skall ge maximal avkastning för de båda parterna. Hägg och Weidersheim-Paul påstår att intressentmodellen är tunn som modell och som ensam inte säger så mycket. Den bör därför kombineras med andra modeller, dock finns inte någon bättre modell som kan visa relationen mellan företaget och dess omvärld. Avslutningsvis menar Hägg och Wiedersheim-Paul att intressentmodellen även används för att legitimera de olika kategoriernas intressen och utgöra en ideologi.

När vi beaktat detta kring intressentmodellen försökte vi att definiera intressenterna i vårt fall. Vi har använt oss av intressentmodellen för att finna insamlingsorganisationernas intressenter. Vi fann att stat & kommun, bidragsgivare, bidragsmottagare, anställda, medlemmar, kunder/leverantörer och FRII är insamlingsorganisationernas intressenter. Utbytet mellan parterna är inte alltid ekonomiskt och ibland är det ekonomiska utbytet endast ensidigt. Däremot kan det förekomma andra former av utbyten till exempel ”gott samvete”.



Figur 1: Intressentbilden (enligt Jacobsen & Thorsvik)

Med denna modell visar vi att det finns utbyte mellan insamlingsorganisationen och dess intressenter. Statens och kommunens intresse är att redovisningen ska följa lagen så att resultatet inte blir för lågt och att de får in den skatt som de är berättigade. Deras intresse borde också vara att insamlingsorganisationerna följer FRII:s redovisningsregler för att redovisningen ska bli tydligare, därmed får de och allmänheten bättre insyn i organisationerna. Staten och kommunen vill också att organisationerna ska göra ett bra resultat, då detta skapar arbetstillfällen samt ökar samhällsnyttan. Exempel på ökad samhällsnytta kan vara att ungdomar med problem får hjälp genom organisationer, utan att det kostar kommunen något. Ett annat exempel som är aktuellt i dagsläget är de hemlösa. De kan få mat och logi på härbärgen, då kommunen inte har lämpliga bostäder. I gengäld lämnar kommunen anslag och bidrag till de organisationer som de anser fyller en viktig funktion i samhället.

Bidragsgivarna kan vara både privatpersoner, företag och andra organisationer. Det ekonomiska utbytet är här endast ensidigt, då de lämnar bidrag utan att få något i gengäld. Givarnas intresse är att kontrollera hur deras bidrag använts. Den enda möjligheten de har att kontrollera detta är i årsredovisningarna, därför har även de ett intresse av att insamlingsorganisationerna följer FRII:s regler om en tydligare och

mer öppen redovisning. Enligt FRII ska bidragsgivaren kunna ange till vilket ändamål bidraget ska användas och i redovisningen bör tydligt framgå att medlen har använts så som bidragsgivaren angett. Följs detta blir det lättare för bidragsgivarna att bevaka sitt intresse och chanserna till fortsatt bidragsgivning ökar. Insamlingsorganisationerna har också ett intresse av att informationen skall vara tydlig för att visa att bidragen har kommit fram och använts till rätt ändamål. Om insamlingsorganisationerna inte kan redogöra för hur pengarna använts kan förtroendet för dem minska och i sin tur leda till att givaren slutar ge bidrag, vilket drabbar bidragmottagarna.

Även bidragmottagarnas ekonomiska utbyte är ensidigt då de tar emot bidrag utan att ge något tillbaka. Bidragmottagarna är intressenter som vill veta om de bidrag som är menade till dem når fram, detta kan de kontrollera i årsredovisningarna. Alla har inte möjlighet att kontrollera detta, exempelvis svältande barn som inte vet att det finns bidrag som är ämnade för dem. FRII hjälper till att ta till vara på de svagas intresse genom att förespråka en tydlig och öppen redovisning som gör det möjligt för andra att kontrollera i bidragmottagarnas ställe.

De anställda får lön och har därför ett intresse av att se så det finns pengar i organisationen så deras arbete inte försvinner, för detta lämnar i gengäld de anställda arbetskraft till organisationen. De ideella arbetarna får ingen lön, men får ett gott samvete och jobbar för något de tror på. Medlemmarna betalar medlemsavgifter till organisationen, så här är utbytet att insamlingsorganisationen får intäkter och medlemmarna främjar en god sak.

Leverantörernas intresse är att se om organisationerna har likvida medel så de kan få betalt för sina varor och för att ta beslut om fortsatt samarbete. Kunderna har samma intresse som givarna, men skillnaden är att kunderna får något i gengäld, exempelvis vykort, brevmärke och dyligt.

Vi anser att FRII är den främsta intressenten för att de skapar trygghet för de övriga intressenterna och för att de har en nära relation till insamlingsorganisationerna på grund av deras medlemskap i FRII. FRII får en medlemsavgift av organisationen i utbyte mot medlemskapet. För att bli medlem krävs att FRII:s krav/riktlinjer följs och dessa förbinder man sig att följa i och med undertecknandet av medlemskapet.

4.2 Legitimitetsteori

Ljungdahl (1999) menar att varje intressent har sina specifika krav och dessa krav är olika för intressentgrupperna. Det är viktigt för företagsledningen att bedöma dessa krav och hur intressenterna kan reagera på olika beslut som fattas. Intressenterna har också olika värderingar och bedömningsgrunder, vilket leder till att de har olika uppfattningar om vad som ger företaget legitimitet. Vidare menar Ljungdahl att det är viktigt att försäkra sig om fortsatt resursutbyte med intressenterna och man måste kunna uppfylla deras krav för att få behålla samarbetet och legitimiteten.

Karlsson (1991) menar att det krävs att man har legitimitet för att man skall kunna göra en strategisk förändring, det vill säga man måste ha resurser att driva igenom förändringen. Denna legitimitet har FRII vad gäller att göra förändringar i kraven och de etiska riktlinjerna eftersom organisationerna vid inträdet i FRII har accepterat och skrivit under att de skall följa dessa. FRII har även redovisningsregler, men huruvida dessa efterföljs av organisationerna och om FRII är ett normgivande branschorgan kommer vi att undersöka. Vi anser att om de har legitimitet att förändra reglerna är de ett normgivande branschorgan.

Johansson och Östman (1992) menar att ett normgivande organ skall bildas av en professionell grupp, deras perspektiv blir sedan en viktig del för utvecklingen av offentliga informationssystem. Detta uppfyller redan FRII då de är en professionell grupp inom insamlingsbranschen som bildat FRII och som vill utveckla informationen som ges till allmänheten. Hussein (1981) menar att utvecklingen av redovisningen kan göras genom en innovationsprocess. Den utlöses av ett

prestationsgap vilket innebär att resultatet man får, inte är det önskvärda. Denna process består av att man har kunskap och medvetenhet av ett problem. Eftersom FRII består av professionella personer som har kunskapen och medvetenheten att se problemen inom branschen, bör de ha möjlighet att eliminera problemen.

Vidare menar Hussein (1981) att användarnas attityder måste formas och att det är lika viktigt med förändringen för alla parter. Detta innebär för FRII att organisationernas attityder måste förändras för att reglerna skall accepteras. Avslutningsvis menar Hussien (1981) att legitimitet krävs för att redovisningen skall kunna förändras och att det finns en konflikt mellan parterna där ingen av parterna är tillräckligt stark att själv kunna driva igenom förändringen. Eftersom det finns en intressekonflikt mellan de olika parterna krävs det en kompromiss. Även Johansson och Östman (1992) talar om att en konflikt inte går att undvika mellan normgivarna och informationsgivarna. Det krävs att FRII har legitimitet för att de skall kunna förändra redovisningen och här uppstår det då en konflikt mellan FRII och insamlingsorganisationerna. Detta på grund av att organisationerna kanske inte klarar av att uppnå alla regler som FRII har. Exempelvis att arbetet blir för omfattande och kostsamt, man måste kanske nyanställa eller skaffa nytt redovisningssystem.

4.3 Normgivning

Normer är de oskrivna reglerna eller principer som människan förväntas följa. (Hatch, 2002) Thorsvik och Jacobsen (1998) menar att normerna för det mesta följs av sanktioner och att normerna grundar sig i värderingar. Vidare menar de även att det finns både formella och informella normer. De formella normerna är sådana som finns inom en organisation till exempel redovisningsrekommendationer och företagspolicy. De informella normerna är sådant som ej är uttalat men alla vet om, till exempel att man berättar inte i förväg hur filmen slutar i en biosalong.

Östman (1997) menar att intressenterna kräver olika information och istället för att reglera detta med lagen införs normer. Dessa normer skall bidra till högre kvalitet på redovisningen och för att den skall bli mer jämförbar. För att normerna skall kunna

implementeras effektivt i organisationen krävs sanktioner. Östman menar vidare att en regel som inte har starka sanktioner riskerar att få efterlevnadsproblem.

Vi har tidigare diskuterat att insamlingsorganisationernas intressenter kräver olika information och varför vi valt att se FRII som den främsta intressenten. FRII vill ha mer information från redovisningen än vad lagen kräver och har därför ytterligare regler. För att implementera dessa regler har FRII formella sanktionen i form av uteslutande, innan ett uteslutande kan bli aktuellt blir organisationen varnad. Enligt Östman (1997) finns det även informella sanktioner som kan vara i form av uttalande från revisorn i årsredovisningen, vårt fall kan det även vara från SFI. Utifrån detta anser vi att en oren revisionsberättelse leder till minskat förtroende för organisationen.

Vidare menar Östman (1997) att övervakning och sanktionssystem måste anpassas för det specifika redovisningsområdet. Vi anser att FRII borde ha ett mer utförligt sanktionssystem med flera sanktionsmöjligheter innan ett uteslutande exempelvis vite. Vidare anser vi att FRII inte kan ha uteslutning som enda utväg, eftersom de genom uteslutning förlorar tongivande organ och försvagar sig själva.

Edenhammar och Hägg (1997) menar att, för att inge förtroende är det viktigt att man följer normerna och att det måste finnas ett sanktionssystem. Detta sanktionssystem måste vara så starkt att disciplin upprätthålls. Vi anser att man kan likna FRII med Redovisningsrådet (RR), som är ett starkt normgivande branschorgan inom redovisningsbranschen. För att FRII skall kunna bli lika starka som RR krävs ett starkare sanktionssystem än vad de har idag. Vi anser inte att det räcker med att bara ha en sanktion om uteslutning.

Enligt Scheins teori har medlemmarna i en viss kultur värderingar som grundar sig på uppfattningar och antagande. Utifrån dessa gemensamma värderingar skapar de normer som i sin tur skapar det beteende som kulturen har. (Hatch, 2002)

Denna teori kan man även koppla till företagskulturen. Exempelvis att en företagsledare som rör sig bland de anställda, kan ge signalen att klyftan mellan

chefen och anställda inte är så stor. (Thorsvik et al, 1998) Scheins teori hävdar även att nya medlemmar endast väljs in om de har samma värderingar eller att de socialiseras in i organisationen. En förändring sker bara om nya värderingar och normer kommer in i organisationen utifrån via organisationstoppen. När medlemmarna inser fördelarna med de nya värderingarna kommer de att accepteras och bli normer. Scheins teori menar avslutningsvis att organisationer förändras inifrån och ut, med detta menas att medlemmarna gör omedvetna värderingar och normer verkliga. (Hatch, 2002)

Vi har tidigare förklarat att vi skall undersöka huruvida FRII är ett normgivande branschorgan, vilket styrs av om reglerna är normer. Reglerna i FRII är formella i form av redovisningsregler som medlemmarna förväntas följa. Dessa regler är dock inte tvingande enligt lag och det är därför inte säkert att organisationerna följer dem. Eftersom organisationerna redan följer BFL och ÅRL så skapar det extra arbete för organisationerna att utöver detta också följa FRII. Vi anser att organisationerna vill följa FRII, men att de kanske inte har de resurser som krävs för att följa dem, då det kanske skapar ett behov av till exempel bättre redovisningssystem och mer administration.

Många av organisationerna i FRII är små och redovisningsreglerna leder till mer kostnader och extra arbete som de inte klarar av. Organisationerna vill kanske följa FRII på grund av att det skapar ett förtroende hos allmänheten. Anledningen till att de inte följer reglerna kan vara att FRII inte har funnits så länge och att deras regler kanske inte hunnit bli accepterade eller att de av någon anledning väljer att inte följa reglerna. De redovisningsregler som organisationerna väljer att följa anser vi kan ses som normer och detta ger i sin tur FRII legitimitet att förändra. Utifrån resonemanget om FRII som ett normgivande branschorgan samt diskussionen om redovisningsreglerna och medlemmarnas vilja att efterfölja dessa har vi grundat följande hypotes:

Hypotes 1: Alla FRII:s redovisningsregler följs inte av medlemmarna.

FRII har tagit fram sina etiska riktlinjer utifrån insamlingsorganisationernas värderingar. De etiska riktlinjerna riktar sig mot organisationernas insamlingsverksamhet och bygger på de fyra nyckelorden; Respekt, Öppenhet, Trovärdighet och Kvalitet, som beskriver förhållningssättet till givaren. Detta innebär att man ska respektera givaren, exempelvis om denne vill vara anonym. Öppenhet och trovärdighet kan uppnås genom en tydlig redovisning och ska ge givaren en klar bild av verksamheten. Allt detta ska leda till en hög kvalitet för givaren.

Ett medlemskap i FRII ger en form av kvalitetsstämpel då allmänheten får ökat förtroende för organisationerna. Eftersom medlemmarna i FRII har samma värderingsgrunder det vill säga att de alla vill hjälpa behövande, kommer bara nya medlemmar med samma värderingsgrund in. Anledningen till att insamlingsorganisationerna följer riktlinjerna är att de vid inträdet i FRII skrev under att de skulle följa dem. Vi anser att riktlinjerna inte bör ha påverkat deras verksamhet, då de redan hade samma värderingar innan FRII skapade riktlinjerna. Utifrån detta resonemang har vi skapat följande hypotes:

Hypotes 2 : FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten.

4.4 Agentteorin

Agentteorin visar relationen mellan två parter, principalen och agenten. Agenten är redovisningsskyldig mot principalen som är huvudman (Kaplan & Atkinson, 1989). Agentteorin utgår från den neoklassiska teorin, vilket innebär att agenten och principalen handlar utifrån sina egna intressen. När deras intressen inte överensstämmer leder detta till en intressekonflikt. Revisorn ingår därför som en tredje part och är till för att motverka detta (Ibid).

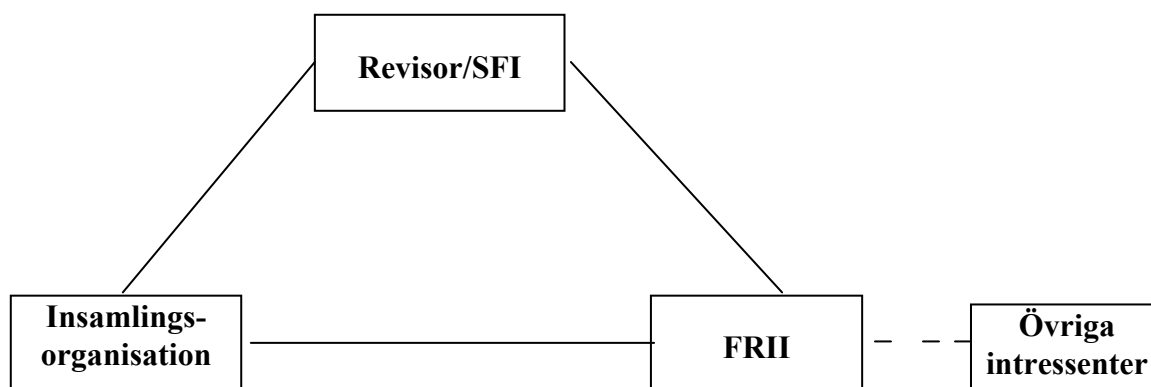
Agentteorin antar att parterna tänker rationellt, men är egoister. Problem som kan uppstå är att företagsledningen har egna motiv som inte överensstämmer med ägarnas, vilket beskrivs som moral hazard problemet. (Anthony & Govindarajan, 2001)

Ett moral hazard problem i vårt fall kan vara att de avlönade i organisationen vill ha ut så mycket som möjligt i lön och detta strider mot bidragsgivarens intresse som är att så stor andel som möjligt av medlen ska nå ändamålet. För att lättare kunna kontrollera detta har FRII tagit fram regler för vad årsredovisningen bör innefatta. Ett exempel är att löner ska specificeras, således främjar de givarens intresse. FRII:s regler kan minska risken för att moral hazard uppkommer.

Organisationerna är tvingade att följa andra lagar bland annat årsredovisningslagen, som ska granskas av en revisor. Ett annat problem som finns inom agentteorin är adverse selection problemet. Detta uppkommer då ägarna inte har all information vid tidpunkten för beslutet och kan då inte se om beslutet är bra för företaget. Agentteorin säger även att principalen är villig att ta högre risker än vad agenten är. (Anthony & Govindarajan, 2001)

Redovisningen är ett medel för principalen att kontrollera agenten, så att agenten inte handlar i egenintresse (ibid). I redovisningsbaserade ramverk måste de tre parterna principal, agent och revisor vara eniga för att ett riktigt bra informationssystem ska kunna etableras (Ijiri, 1983).

Vi har utgått från Ijiris triangel och modifierat den för att passa in i vårt arbete. Agentteorin kan användas i många olika situationer men vi har valt att se insamlingsorganisationen som agent, FRII som principal och SFI som ett granskande organ tillsammans med revisorn.



Figur 2: Vår modifiering av Ijiris triangel

Det agentteoretiska sambandet mellan FRII och insamlingsorganisationerna som vi ser är att organisationerna skall redovisa till intressenterna. Här emellan finns FRII med sina regler som skall underlätta kontrollen för övriga intressenter och därmed skapa trygghet för dem. Vi anser att FRII strävar efter att den beslutsorienterade ansatsen skall tillämpas i insamlingsorganisationernas redovisning. Denna beslutsorienterade ansats utgår från att redovisningen skall tillhandahålla information där investerarna står i fokus och att en professionell grupp tar fram redovisningslösningar utifrån sakens bästa. Även information economics ansatsen tillämpas, denna ansats utgår från att redovisningen skall producera det marknaden efterfrågar. (Artsberg, 1992, Ijiri, 1983) Trueblood rapporten som kom 1973 slår fast den beslutsorienterade ansatsen, och menar att huvudsyftet med redovisningen är att den ska ge information som är till för att fatta bra ekonomiska beslut.(Jönsson 1985) Vi ser det som så att FRII tar fram regler på hur redovisningen bör se ut och vilken information som bör lämnas ut till allmänheten i årsredovisningen. De regler som FRII har tas fram av en professionell grupp. FRII ställer regler på insamlingsorganisationerna för att skapa en tydlig redovisning som gör den lättförståelig för bidragsgivarna, som kan ses som investerare.

Det agentteoretiska sambandet mellan insamlingsorganisationerna och revisorn/SFI är att insamlingsorganisationerna skall producera en årsredovisning som följer ÅRL, vilken skall granskas av en revisor. Dessutom skall insamlingsorganisationerna skicka in en speciell redovisning till SFI för granskning vilket är en förutsättning för att få behålla 90-kontot.

När vi ser på det agentteoretiska sambandet mellan revisorn/SFI och FRII har vi valt att bortse från revisorn, eftersom revisorn har sin traditionella roll i agentteorin som är att granska att årsredovisningen följer lagen. I detta resonemang koncentrerar vi oss i stället på sambandet mellan SFI och FRII, eftersom detta är mer väsentligt i vårt arbete. Vi anser att granskningen som SFI gör skapar en trygghet för övriga intressenter och ett förtroende för FRII:s medlemmar.

SFI och FRII är motparter, då FRII:s medlemmar samlar in medel till ett ändamål och SFI granskar deras redovisning. Anledningen till att SFI granskar insamlingsorganisationerna är att de har SFI:s 90-konto och därigenom har SFI:s godkännande. Vi anser att SFI:s granskning väger tungt hos FRII på grund av att om organisationerna mister sitt 90-konto blir de uteslutna ur FRII. Vi anser att eftersom SFI och FRII är motparter bör det inte finnas något samarbete mellan dem, eftersom då kan SFI:s oberoende ifrågasättas. Utifrån detta resonemang har vi utformat följande hypotes:

Hypotes 3: Det finns inget samarbete mellan SFI och FRII

Vi kan även se ett agentteoretiskt samband mellan FRII och övriga intressenter eftersom det är de som möjliggör insamlingsorganisationernas existens. Vi menar att man kan se FRII som en förlängd arm för intressenterna. Anledningen till att vi ser FRII som en förlängd arm är att om FRII inte funnits hade vilken som helst av de övriga intressenterna kunnat ta deras plats som principal i modellen. FRII skapar här trygghet för alla intressenter.

Vi liknar FRII med ett kvalitetssäkringssystem, exempelvis ISO 9001 i ett företag. Där ger kvalitetssäkringen en trygghet för kunderna och ett förtroende för företaget. Företaget investerar i kvalitetssystemet, detta kan liknas med medlemsavgiften i FRII och får i gengäld ökad trovärdighet som ska leda till fler kunder, vilket i vårt fall liknas vid fler donationer.

4.5 Redovisningsproblem

Enligt Ijiri (1983) finns två redovisningsstrukturer, den beslutsbaserade och den ansvarsbaserade. Den beslutsbaserade strukturen grundar sig på att informationen skall vara användbar för att fatta bra beslut, nyckelorden är relevans och realitet. Den ansvarsbaserade strukturen sätter relationen mellan den redovisningsskyldige och redovisningsmottagaren i fokus och syftet är att informationen skall vara rättvis.

Demski, Fellingham, Ijiri och Sunder (2002) menar att informationen man får från sin redovisning kan användas i två olika syften dels för beslutfattande och dels för kontroll. Det råder ofta konflikt mellan den information som krävs för att fatta ett beslut och den information som krävs för kontroll. Genom att ha ett syfte med informationens användningsområde utformas redovisningen på olika sätt.

Vid beslut tas hänsyn till beslutsfattarens personliga ståndpunkt, individuella mål och subjektiva information. Den subjektiva informationen som beslutsfattaren har beror på tidigare erfarenheter och referenser. Detta har stor betydelse för vad denne bedömer vara relevanta uppgifter vid sin bedömning av framtiden och vilket beslut som fattas. (Demski et al, 2002)

Vid kontroll tar man hänsyn till den sociala informationen och alla inblandade parter samt deras mål. Det kan liknas vid ett samhällsfenomen där beslutsfattarens personliga attityd inte spelar så stor roll utan det är gruppen som helhet som har betydelse huruvida kontrollen ska fungera eller inte. (Ibid)

Redovisningen bör avbilda vad som verkligen har hänt under en period. Detta är inte alltid så lätt, bedömningen av tidigare händelser är starkt förknippad med hur företagets situation ser ut i dag. Framtiden är osäker och kan inte verifieras, därför bör man undvika att göra framtidsbedömningar i redovisningen. Det är dock omöjligt att undvika alla framtidsbedömningar, eftersom det skulle innebära att kravet på redovisningens relevans och pålitlighet skulle gå förlorad. Detta innebär att man vid redovisning bör ha ett Janusansikte, och likaväl som att blicka bakåt i tiden så måste man se framåt (Smith 2000).

Insamlingsorganisationerna är redovisningsskyldiga gentemot intressenterna och FRII finns här emellan med sina regler för att se till att informationen ska vara rättvis. Detta innebär att informationen är tillförlitlig och relevant. Att informationen är tillförlitlig är viktigt för att intressenterna ska få information som de kan lita på och att informationen är relevant är viktigt för att den ska kunna vara till nytta för dem.

Man kan likna insamlingsorganisationen vid en kommun där man behöver ha information för att fatta interna beslut om hur resurserna ska allokeras, exempel för att se vilka projekt som är värda att stödja. Man kan även se på dem som en kommersiell aktör, då framtida intäkter är nödvändiga för överlevnad. Vi anser att insamlingsorganisationerna använder sin redovisningsinformation dels för att ha kontroll på sin verksamhet, men även för att fatta beslut. Information som behövs för kontroll kan exempelvis vara information om kostnader. Dessa måste kunna kontrolleras för att man ska kunna styra att rätt andel av de skänkta medlen går till ändamålet och på sätt hålla det man lovat. Information som behövs för beslut kan exempelvis vara att bestämma vilken metod man ska använda vid insamling för att få in så stora intäkter som möjligt eller att utesluta en metod som inte är lönsam. Informationen kan även användas för att se var de insamlade medlen tagit vägen och därmed visa vad som uppnåtts under året. Utifrån detta kan beslut fattas om det är meningsfullt att fortsätta satsa resurser på ett projekt eller om man ska satsa sina resurser på något annat.

Redovisningens syfte är även att ge extern information för att intressenter ska kunna fatta beslut och ha kontroll. Det är viktigt för insamlingsorganisationerna att den externa informationen är tydlig för att intressenterna ska kunna fatta beslut om ett fortsatt samarbete. Vet intressenterna att informationen är framtagen på ett sådant sätt som FRII förespråkar ger kanske detta en större trovärdighet. En stor trovärdighet gör det lättare för intressenterna att fatta beslut som är fördelaktiga för insamlingsorganisationerna. Exempelvis om bidragsgivarna får information om att skänkta medel använts ändamålsenligt kan detta kanske leda till att de fortsätter att skänka.

Insamlingsorganisationerna kan inte ta beslut som ligger långt fram i tiden eftersom framtiden är osäker och de inte vet hur mycket resurser som kommer in. De kan inte alltid i förväg fatta beslut om var resurserna behövs bäst. Det hjälpområde som är i störst behov av hjälp idag kan snabbt förändras på grund av att det utbryter ett krig eller att det sker en naturkatastrof. Det måste ändå finnas en planering framåt för att kunna säkerställa framtida intäkter, detta kan ske genom att man visar en korrekt sida utåt och inger förtroende exempelvis genom ett medlemskap i FRII.

För att insamlingsorganisationerna ska få ut information ur redovisningen som är användbar för deras beslutsfattande och kontroll har FRII till deras hjälp tagit fram en mall för hur årsredovisningen bör vara utformad. Vi anser att insamlingsorganisationerna hade samma informationsbehov innan som efter medlemskapet i FRII. Med utgångspunkt från detta har vi utformat följande hypotes:

Hypotes 4 : Medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning.

4.6 Kapitelsammanfattning

I detta kapitel har vi redogjort för vilka teorier som är tillämpliga i vårt arbete. Vi började detta kapitel med att titta på intressentmodellen och vilka intressenter som fanns runt insamlingsorganisationerna. Efter att ha tagit fram intressenterna diskuterades deras utbyte med insamlingsorganisationen. Vi kom vi fram till att FRII var den främsta av dessa. Anledningen till att vi ser FRII som den främsta intressenten är på grund av att de skapar en trygghet för de övriga intressenterna. Vi tycker även att ett medlemskap i FRII kan liknas med en kvalitetsstämpel då det ger ett ökat förtroende hos allmänheten, väljer organisationerna att följa deras krav ger det dem legitimitet.

Normer är de oskrivna reglerna eller principer som speglar vår vardag, olika intressenter kräver olika information och istället för att reglera detta i lagen finns normer. Normerna skall bidra till högre kvalitet på redovisningen. Enligt Scheins teori

är det medlemmarna i en kultur som formar normerna och detta förändras inifrån och ut. Inte förrän medlemmarna har accepterat värderingarna blir de normer.

Vi vet inte om FRII har hunnit bli ett normgivande branschorgan då de ej har funnits så länge. FRII vill ha mer information från insamlingsorganisationerna än vad lagen kräver och har därför ytterligare regler. Reglerna inom FRII är formella i form av redovisningsregler. Då insamlingsorganisationerna har samma värderingsgrunder kommer bara nya medlemmar in i FRII om de har samma värderingar. Anser medlemmarna att dessa riktlinjer och regler som FRII tagit fram är riktiga kommer de att accepteras och bli normer.

Agentteorin visar relationen mellan principalen och agenten, den utgår från den neoklassiska teorin att parterna handlar för egen vinning. Revisorn är den tredje parten som skall motverka detta. Moral hazard är ett begrepp inom agentteorin som uppstår om företagsledningen har egna motiv som inte överensstämmer med ägarnas. För att minska risken för att detta skall uppstå har FRII tagit fram regler om årsredovisningen.

Ett annat problem inom agentteorin är adverse selection, det uppkommer då ägarna inte har all information vid tidpunkten för beslut och därför inte kan se om beslutet är bäst för företaget. Redovisningen är ett medel för principalen att kontrollera agenten, för att ett riktigt bra redovisningssystem skall kunna etableras krävs att agenten, principalen och revisorn är eniga. Vi modifierade Ijiris triangel för att få den att visa den situation som vi ser i detta arbete.

Det finns två redovisningsstrukturer den beslutsbaserade och den ansvarsbaserade. Den information man får ut av sin redovisning kan sedan användas dels för beslutsfattande och dels för kontroll. Det finns en konflikt mellan informationen som krävs för beslut och den som krävs för kontroll. Vid beslut tas hänsyn till den personliga ståndpunkten, vid kontroll tas hänsyn till den sociala informationen och alla inblandade parter. Redovisningen bör avbilda verkligheten, detta är inte alltid lätt. Man bör undvika framtidsbedömning dock går inte all att undvika.

Insamlingsorganisationerna är redovisningsskyldiga mot FRII för att ge rättvis information. Den informationen som skall tas fram för kontroll måste kunna kontrolleras. Information för beslut kan till exempel vara vilka metoder som skall användas vid insamling. Insamlingsorganisationerna har svårt att ta beslut som ligger långt fram i tiden då de är osäkra på vilka resurser som kommer in.

5. Empirisk metod

I detta kapitel kommer vi att beskriva hur vi har gått till väga för att bestämma vilken typ av undersökning vi har gjort, hur den har gått till och vilka vi riktar våra frågor till. Vi bestämde oss för en enkät, gjorde vårt urval och skickade iväg den till våra respondenter.

5.1 Access

Vi mailade insamlingsorganisationerna som stod listade på FRII:s hemsida som medlemmar. Genom dessa mail fick vi kontakt med personer som vi presenterade oss för. Vi berättade att vi skulle skriva vår kandidatuppsats och talade om vilken problemställning vi hade tänkt oss, vi frågade även om de var villiga att hjälpa oss längre fram i arbetet. För att få en ordentlig grund för vårt arbete och större kunskap om branschen bad vi dem att berätta lite allmänt om deras verksamheter. Vi fick mycket positiv respons och de tyckte det var ett intressant upplägg för en uppsats. Genom deras svar fick vi reda på en hel del om verksamheterna och kunde även se vilka personer som var kunniga i branschen och vilka som inte visste så mycket. Nu kände vi att vi hade fått access till vårt undersökningsobjekt och kunde fortsätta att bygga vår uppsats på detta.

5.2 Totalundersökning

Det finns två olika typer av undersökningar, total och urval. I vår uppsats valde vi att göra en totalundersökning eftersom FRII:s medlemmar endast är ett 70 tal och för att vi ville göra en generalisering. På grund av att vi valde att ta med alla FRII:s medlemmar och att inte i detalj undersöka alla reglerna och riktlinjerna är undersökningens ansats bred och ganska ytlig. En sådan ansats benämner Christensen, Andersson, Carlsson och Haglund (2001) som en tvärsnittsansats. Vi avgränsade djupet för att vi inte tyckte att det var relevant att undersöka exakt vilka regler som inte följdes av organisationerna, utan ville i stället få en generell överblick på om reglerna och riktlinjerna följs.

5.3 Operationalisering

Tidigare i uppsatsen har vi kommit fram till att vi skall utgå från agentteorin för att titta på partsförhållandet och intressentmodellen för att finna den främsta intressenten. Då vi utgick från den deduktiva ansatsen, föll det oss naturligt att använda den kvantitativa metoden, då vi ville ta reda på om respondenten påverkats eller inte. Svaren som vi fick in kodifierade vi med Ja =1, Nej = 2 och 0 = Har ej den verksamheten. Fråga 1A-O fick vi göra om och kodifiera utifrån om FRII:s regler/krav följs eller inte, då det var detta vi ville ta reda på. Den respondenter som inte svarade på frågan kodifierade vi med -1.

För att få reda på hur medlemmarna i så fall har påverkats använde vi också den kvalitativa metoden i vår undersökning, för att kunna göra en beskrivning och skapa förståelse. Enligt Christensen et al (2001) är förutsättningen för en beskrivande undersökning att man har god kännedom om marknaden eller situationen, men saknar en uppdaterad, klar och tydlig bild. Dessa undersökningar gjordes genom en enkätundersökning. Denna valde vi att standardisera eftersom det gör resultaten mer jämförbara vid en sammanställning (Saunders et al., 2000).

Enligt Christensen et al (2001) kan en enkät även var strukturerad, men detta ansåg vi inte vara lämpligt då vi inte ville reglera respondentens svar. Vi ville ha svar på frågan om organisationerna påverkats och i så fall hur, därför valde vi att även använda öppna frågor. En nackdel med öppna frågor är att de är mer tidskrävande och att respondenten av den anledningen väljer att inte svara på dem. Enkäten testade vi på närstående med ekonomisk bakgrund. Det var inte lätt att testa den på grund av att frågorna handlade om FRII och detta var för många ett okänt område.

I vår undersökning använde vi oss av primär- och sekundärdata. Den primärdata som vi använde oss av var svaren från enkäten som tog reda på information som finns i organisationen. Fördelen med denna data är att den är anpassad till problemet och tillförlitlig eftersom vi gjort den själv, dessutom är den är aktuell (Christensen et al 2001). Sekundärdata som vi använt oss av är årsredovisningar. En nackdel med denna

data menar Christensen et al är att den är framtagen i ett annat syfte än för vårt problem och att den därför kan vara mindre tillförlitlig. Men i vårt fall anser vi att sekundärdatan är tillförlitlig på grund av att årsredovisningarna inte är äldre än ett år, förutsatt att de är upprättade enligt god redovisningssed.

Vid utformningen av enkäten utgick vi från Christensen et al (2001) angående de etiska ställningstaganden man ska vidta gentemot respondenten. Detta gjorde vi genom att vi talade om att det var en undersökning och vad den gick ut på samt garanterade vi dem anonymitet. Vårt val att maila ut enkäterna berodde på att det var snabbt och billigt. En nackdel med att skicka enkäten via mail är att det finns en osäkerhet kring vem i verksamheten som svarar på enkäten detta kan då minska reliabiliteten. För att minska denna osäkerhet valde vi att ringa upp dem. En annan anledning till att ringa var att det skulle finnas möjlighet för oss att kunna förklara frågor som de tyckte var oklara. En nackdel med att ringa kan vara att man påverkar den intervjuade, till exempel att man leder dem.

I mailet satte vi ett datum då vi skulle kontakta dem genom att ringa för att guida dem genom enkäten. Syftet med att maila ut enkäten i förväg var att de skulle ha möjlighet att läsa igenom frågorna själva först i lugn och ro, för att få chansen att tänka igenom svaren och på så sätt minska stressfaktorn som annars kan leda till ogenomtänkta och felaktiga svar.

Vi fick några svar direkt och dessa ansåg vi oss inte behöva ringa till. När vi satte oss ned och började ringa runt till insamlingsorganisationerna upptäckte vi hur upptagna de var på grund av att kring jul är det deras högsäsong och att bokslut närmar sig. Vi kunde snabbt konstatera att telefonintervjuer inte var lämpliga i vår undersökning och beslöt därför att invänta svar via mail.

Vi gjorde även en särskild enkät som vi mailade ut till SFI och FRII, då det fanns frågor som endast de kunde svara på. I detta arbete hade vi olika hypoteser och för att testa dessa krävdes information. Denna kommer vi att redogöra för nedan:

Hypotes 1: Alla FRII:s redovisningsregler följs inte av medlemmarna. För att testa denna behövde vi få svar på fråga 1 i enkäten som var: hur insamlingsorganisationerna redovisar olika poster och därefter se om dessa svar överensstämde med årsredovisningarna.

Hypotes 2: FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten. Denna kan vi testa genom att få svar på fråga 4 i enkäten som var: har FRII:s etiska riktlinjer påverkat Er verksamhet.

Hypotes 3: Det finns inget samarbete mellan SFI och FRII. För att testa denna hypotes behövde vi få svar på fråga 3 i enkäten till SFI och FRII som var: hur samarbetet mellan SFI och FRII ser ut.

Hypotes 4: Medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning. Denna hypotes kan vi testa med hjälp av fråga 2 i enkäten som är: har FRII:s redovisningsregler påverkat Er verksamhet.

När vi hade fått tillbaka våra enkäter, sammanställde vi dem i SPSS för att få fram frekvenstabeller och diagram, detta gjorde vi utifrån Aronson (1995).

5.4 Enkäternas utformning och frågor

5.4.1 Enkäten till insamlingsorganisationerna

När vi skulle göra vår enkät utgick vi från hypoteserna och uppsatsens problemställning för att formulera varje fråga. Vi strävade efter att enkäten skulle vara lätt att förstå, kort och koncis, därför ställde vi ingen fråga utan att den skulle ha ett syfte att testa någon hypotes eller problemställningen. När vi arbetat ett tag fann vi att en del av arbetet inte längre passade in, därför valde vi att helt ta bort denna från arbetet. Detta medförde att en av frågorna som vi ställt i enkäten inte längre hade ett syfte att testa någon hypotes eller besvara vår problemställning.

Att man i störst möjliga mån försöker att hålla sig till en kort enkät ska bidra till att bortfallet minskar genom att respondenten inte ska känna besvär eller tidsbrist att besvara den. Vi tycker att vi klarade detta bra så när som på fråga ett som i och för sig inte var kort, men som efter samspråk med vår handledare kändes nödvändig för att vi skulle kunna få ett ärligt svar. Svaret från denna fråga kontrollerades sedan mot årsredovisningen för att se om de höll sig till sanningen och mot FRII:s regler och riktlinjer för att ta reda på om de följer FRII eller inte.

Fråga 1 består av olika frågor som svarar på hur värdering och redovisning sker i organisationerna. Denna fråga är till för att testa hypotes 1 vilken är: om medlemmarna följer alla FRII:s redovisningsregler.

Fråga 2 som är: Har FRII:s redovisningsregler påverkat Er verksamhet. Denna fråga ska hjälpa till att besvara vårt syfte som är om och i så fall hur medlemskapet i FRII påverkat verksamheten.

Fråga 3 som är: Har det krävts några omorganiseringar av Er verksamhet på grund av medlemskapet i FRII. Även denna fråga är till för att besvara vårt syfte.

Fråga 4 som är: Har FRII:s etiska riktlinjer påverkat Er verksamhet. Denna är till för att besvara vårt syfte och att testa hypotes 2. Denna hypotes lyder: FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten.

Fråga 5 som är: Har FRII:s redovisningsregler påverkat Er redovisning. Denna fråga är också till för att besvara vårt syfte men även för att testa hypotes 4 som är: medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning.

Fråga 6 som är: Hur stor del i procent av intäkterna använde Ni till administrations- och insamlingskostnader år 2 000,2001 och 2002. Denna fråga ställdes för att testa en hypotes men som vi under arbetets gång kom på var överflödigt och irrelevant, därför togs den bort.

Fråga 7 som är: Vilken anser Ni vara Er främsta intressent. Denna fråga ställdes för att se om vårt antagande, angående huvudintressenten överensstämde med deras syn.

Fråga 8 som är: Hur tror Ni att ett uteslutande från FRII skulle påverka Er. Denna fråga är viktig i vår diskussion om normgivning och sanktioner.

5.4.2 Enkäten till SFI och FRII

Som sagts tidigare valde vi att göra en särskild enkät till SFI och FRII. Till skillnad från enkäten till insamlingsorganisationerna använde vi här endast öppna frågor, då vi ville ha utförliga svar. Syftet med denna var att reda ut oklarheter och för att få svar på frågor som insamlingsorganisationerna inte kunde svara på, den var också till för att testa en hypotes.

Fråga 1: a) Skall alla Era/FRII:s regler och krav efterföljas b) Vad sker om en regel/krav inte efterföljs c) Hur är Era/FRII:s regler/krav ihopkopplat med 90-kontot. Denna fråga ställde vi för att reda ut oklarheter.

Fråga 2: Hur ser samarbetet mellan SFI och FRII ut. Denna fråga är till för att testa hypotes 3 som är: Det finns inget samarbete mellan SFI och FRII.

Fråga 3: Vilken anser Ni är insamlingsorganisationernas främsta intressent.

Fråga 4: Vilka anser Ni att Ni/FRII företräder. Fråga 4 och 5 är till för att se om de har samma åsikt som vi i vårt antagande om FRII som den främsta intressenten.

Fråga 5: Anser Ni att det finns information utöver vad Ni/FRII kräver som insamlingsorganisationerna borde lämna ut. Denna fråga är till för att hjälpa oss i diskussionen om öppenhet.

5.5 Bortfall

För att hinna bli klara med arbetet i tid var vi tvungna att sätta ett datum när vi skulle börja bearbeta enkäterna. Eftersom många av insamlingsorganisationerna har det stressigt innan jul och på grund av den korta tid de hade på sig att svara blev bortfallet relativt stort. Av de 74 medlemmarna som vi skickade enkäterna till var det endast 29 som svarade på frågorna, av dessa 29 var det endast 12 som svarade på fråga 1. Det stora bortfallet på fråga 1 tror vi beror på att den var väldigt lång och tidskrävande. Av de 45 som inte svarade var det några som hörde av sig och tackade nej till att svara på frågorna på grund av tidsbrist eller att de inte längre var medlem i FRII.

Uppringningen som från början var till för att göra intervjuer och på så sätt minska bortfallet blev endast en påminnelse till respondenterna, för att de inte skulle glömma eller strunta i att svara. Efter att ha ringt alla 74 respondenterna insåg vi att detta inte var ett effektivt sätt att minska bortfallet, då de svarade att de inte hade tid och det hjälpte inte att vi ringde upp dem. I dagens samhälle är det som tidigare framgått i uppsatsen en debatt kring insamlingsorganisationerna och detta kan kanske i sig påverka deras vilja att svara på frågorna.

På fråga 7 (Vilken anser Ni vara Er främsta intressent?) och 8 (Hur tror Ni ett uteslutande från FRII skulle påverka Er?) var det endast 6 av 29 respondenter som svarade, detta gav resultatet att vi ansåg oss inte kunna behandla dessa frågor i vår analys. Detta beslut tog vi på grund av att vi ansåg att en analys av dessa frågor ej skulle ge trovärdighet.

Vi gjorde en bortfallsanalys genom att använda oss av ett chitvå-test där vi testade organisationernas omsättning mot om de hade svarat eller ej. Chitvå-testet gjorde vi i enlighet med Aronson (1995) samt Sandahl och Sjögren (2003). Detta gjorde vi för att se om det fanns signifikans mellan de två variablerna. Vårt Chitvå-testet visade att det inte finns någon signifikans mellan omsättningen och svarfrekvensen (se bilaga 7). Bortfallet i bortfallsanalysen beror på att vissa organisationer ej skickade sina årsredovisningar till oss efter förfrågan. De årsredovisningar vi ej fick, sökte vi efter via deras hemsidor, när vi inte fick tag på dem här betraktade vi dem som bortfall. I denna analys var bortfallet 32 av 74 organisationer, detta innebär att bortfallsanalysen ej är helt trovärdigt, dock kan man se en trend att det ej finns ett samband mellan variablerna.

5.6 Kapitelsammanfattning

Vi mailade till organisationerna för att skapa en kontakt och för att se om de var villiga att hjälpa oss. Vi fick en positiv respons och de tyckte att det var ett intressant upplägg. Vi bestämde oss för att göra en totalundersökning eftersom FRII bara har ett 70-tal medlemmar. Vi bestämde oss för att göra en tvärsnittsansats vilket innebär att undersökningens ansats är bred och ganska ytlig, för oss betyder det att vi inte i detalj undersöker alla reglerna och riktlinjerna.

I vår undersökning använde vi både den kvantitativ och kvalitativ metoden eftersom vi ville se om medlemskapet påverkat och i så fall hur. Informationen som vi har använt oss av är både primär- och sekundärdata, primärdatan är den informationen som vi fick genom våra enkäter. Sekundärdatan är den informationen vi fick när vi granskade årsredovisningarna, detta gjorde vi för att jämföra svaren mot dem.

Vi mailade ut enkäten då detta är snabbt och billigt, en nackdel kan dock vara att man inte vet vem i organisationen som svarar på enkäten. För att minska denna osäkerhet bestämde vi oss för att sätta ett datum då vi skulle ringa dem och guida dem genom enkäten. Anledningen till att vi mailade ut enkäten i förväg var att de skulle kunna läsa den innan vi ringde. Vi fick några svar direkt och dessa ringde vi inte, vi upptäckte hur upptagna de var och att telefonintervjuer inte var lämpliga i vårt arbete.

Det var 29 insamlingsorganisationer av 74 som svarade på vår enkät av dessa var det endast 12 som svarade på fråga 1. För att titta närmare på detta bortfall gjorde vi en bortfallsanalys. Denna gjordes mellan variablerna svarade eller ej och omsättningen i ett chitvå-test. När vi gjorde chitvå-testet i bortfallsanalysen fick vi ett bortfall som gjorde att testet ej var helt trovärdigt, dock kunde vi se en trend att det ej fanns något samband mellan variablerna.

6. Analys

I detta kapitel kommer vi att behandla den data vi har fått in i vår undersökning och sammanställa den i frekvenstabeller och diagram.

6.1 Struktur

Vårt syfte med arbetet är att studera om ett medlemskap i FRII har påverkat insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet samt att studera i så fall hur. I strävan efter att realisera vårt syfte skapade vi även hypoteser som vi ville pröva för att ge oss insikt. Här kommer vi att analysera frågorna kring hypoteserna för att se om de kan falsifieras eller ej. Vi kommer även att analysera de frågor som inte har anknytning till hypoteserna men som är relevanta för syftet. För att visa utfallen av frågorna kommer vi att göra diagram och frekvenstabeller där vi även visar bortfallet på varje enskild fråga.

6.2 Utfall

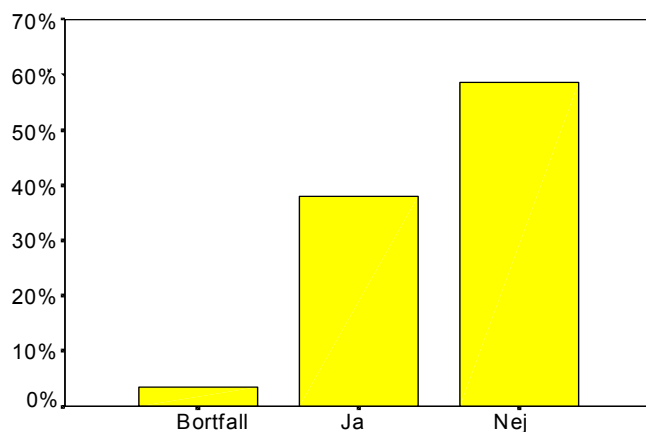
Hypotes 1: Alla FRII:s redovisningsregler följs inte av medlemmarna.

Vi kommer att börja med att redogöra för hur insamlingsorganisationerna svarade på fråga 1A-O. Vi skickade ut 74 enkäter och av dessa var det 29 respondenter som svarade, varav det endast var 12 stycken som svarade på fråga 1. Vi skapade frågorna utifrån FRII:s redovisningsregler och etiska riktlinjer, eftersom vi hade öppna frågor jämförde vi svaren mot deras årsredovisning för att se om de var sanningsenliga eller inte. När vi jämförde svaren med årsredovisningarna såg vi att det endast var en respondent som inte hade svarat sanningsenligt. Detta kan dock bero på okunskap eller misstolkning. Därefter kodifierade vi utifrån: följs FRII:s regler/riktlinjer, ja eller nej.

Tabell 6.1 Sammanställning av fråga 1A-J

Fråga	Ja	Nej	Har ej verksamheten
Hur redovisar Ni gåvor från privatpersoner?	83,3 %	16,7 %	
Hur värderar Ni donerade tillgångar?	66,7%	33,3%	
Hur värderar Ni insamlade kläder?	8,3 %		91,7 %
Hur redovisas villkorade bidrag	41,7 %	33,3 %	25 %
Hur delar Ni upp verksamhetskostnader?	90,9 %	9,1 %	
Hur redovisar Ni verksamhetskostnaderna till allmänheten?	81,8 %	18,2 %	
Hur redovisar Ni innehav av aktier och andelar?	50 %	33,3 %	16,7 %
Hur redovisar Ni forsknings- och utvecklingsarbete?	16,7 %	16,7 %	66,7 %
Redovisar Ni löner, andra ersättningar och sociala kostnader separat?	91,7 %	8,3 %	
Hur redovisar Ni eget kapital?	75 %	25 %	

När vi tittade närmare på våra svar insåg vi att de flest av insamlingsorganisationerna brast på någon punkt och det var bara en organisation av de 12 respondenterna som följde alla FRII:s regler/riktlinjer. Utifrån detta kan vi konstatera att vår hypotes: alla FRII:s redovisningsregler följs inte av medlemmarna inte går att falsifiera och att medlemmarna inte följer alla FRII:s redovisningsregler.

Hypotes 2: FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten.

Har FRII:s etiska riktlinjer påverkat Er verksamhet ?

Svar	Procent
Ja	38 %
Nej	59 %
Bortfall	3 %
Total	100 %

Diagram 6.1 Etiska riktlinjers påverkan

38 % av insamlingsorganisationerna säger att de blivit påverkade av FRII:s etiska riktlinjer och de resterande 59 % anser inte att FRII:s etiska riktlinjer har haft någon påverkan på deras verksamhet. Insamlingsorganisationerna som anser att de inte blivit påverkade menar att detta beror på att de hade samma värderingar och riktlinjer som FRII innan de etiska riktlinjerna blev fastställda. Våra förväntningar om att FRII:s etiska riktlinjer inte har påverkat insamlingsorganisationernas verksamhet blev inte bekräftade, eftersom vi trodde att andelen som inte blivit påverkade skulle vara större. De av insamlingsorganisationerna som anser att FRII:s etiska riktlinjer har påverkat deras verksamhet, anser att riktlinjerna har lett till bland annat öppenhet, trovärdighet och hjälper dem vara observant på etiken samt att riktlinjerna är bra att kunna hänvisa till.

Denna tabell är kodifierad på samma sätt som tabell 6.1 där ja och nej svarar på följs FRII:s redovisningsregler/etiska riktlinjer.

Tabell 6.2 Sammanställning fråga 1K- O

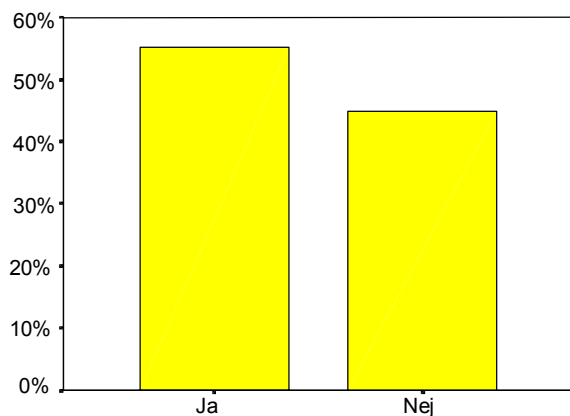
Fråga	Ja	Nej	Har ej den verksamheten
Hur sker Er marknadsföring?	100 %		
Tar Ni emot gåvor från vem som helst?	67,7 %	33,3 %	
På vilka sätt sker Er insamling?	100 %		
Har Ni krav på Era leverantörer?	50%	41,7%	8,3%
Har Ni riktlinjer för Ert sparande?	41,7 %	16,7 %	41,7 %

Eftersom insamlingsorganisationerna har förbundit sig att följa FRII:s etiska riktlinjer vid inträdet i FRII, borde riktlinjerna följas till 100 %, vi se att detta inte stämmer. Eftersom mer än hälften säger att FRII:s riktlinjer inte påverkat deras verksamhet på grund av att de redan hade dem sedan innan, ger även detta påstående att 100 % borde följa FRII:s riktlinjer. Trots allt säger 38 % att de blivit påverkade, vilket vi anser vara en betydande andel. Utifrån detta har vi kommit fram till att vår hypotes: FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten går att falsifiera.

Hypotes 3: Det finns inget samarbete mellan SFI och FRII.

När vi fick in svaren från SFI och FRII kunde vi se att dessa två parter inte såg likadant på samarbetet. För att skydda parterna och för att bibehålla deras anonymitet kallar vi de för part X och Y. Part Y menar att det enda samarbetet som finns är att de träffas ett par gånger om året för att utbyta information. Part X anser att samarbetet mellan dem är att de har informella kontakter, medverkar på varandras möten och att de gemensamt har att de båda värnar om 90-kontot. Utifrån detta kan vi se att parterna inte själva är överens om de har ett samarbete och hur det i så fall ser ut. Vi kan därför inte ta ställning till om hypotesen: det finns inget samarbete mellan SFI och FRII skall falsifieras eller ej.

Hypotes 4: Medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning.



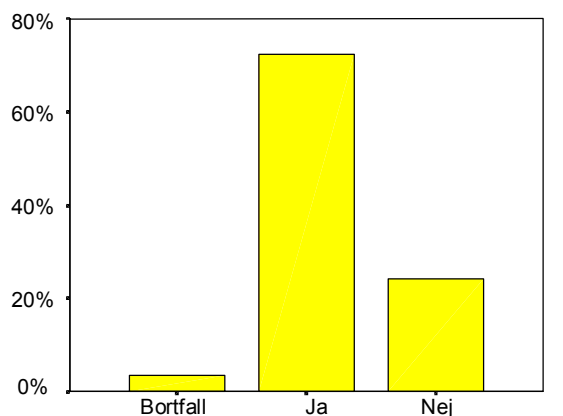
Har FRII:s redovisningsregler påverkat Er redovisning ?

Diagram 6.2 Redovisningspåverkan

Mer än hälften av insamlingsorganisationerna anser att FRII:s redovisningsregler har påverkat deras redovisning vilket även styrks om man ser i tabell 6.1, där man kan se att en övervägande del följer FRII:s redovisningsregler. Av dem som svarade ja kan vi se att insamlingsorganisationernas redovisning har påverkats genom att de följer rekommendationerna för att det skall ge en bättre och tydligare redovisning samt att redovisningsmallen ses som ett bra hjälpmedel. Utifrån detta har vi kommit fram till att hypotesen: medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning kan falsifieras.

Problemställning/Syfte

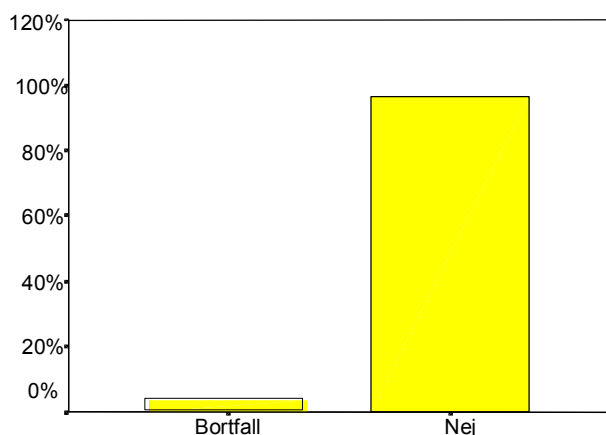
För att svara på vårt syfte och vår problemställning ställde vi ett antal frågor utöver hypoteserna, som vi ansåg vara relevanta för att kunna svara på det. Dessa tänker vi redogöra för här.



Har FRII:s redovisningsregler påverkat Er verksamhet?

Diagram 6.3 Verksamhetspåverkan av redovisningsreglerna

Här kan vi se en tydlig tendens att insamlingsorganisationerna anser att deras verksamhet har blivit påverkad av FRII:s redovisningsregler. Av dem som svarade ja på denna fråga kan vi se att FRII har påverkat deras verksamhet genom rådgivning, utbildning, information om branschen och insyn/kontakter i andra insamlingsorganisationer. De anser även att medlemskapet i FRII ger en trovärdighet, tydlig redovisning och att etiken hålls på hög nivå.



Har det krävs några omorganisationer av Er verksamhet på grund av medlemskapet i FRII

Diagram 6.4 Omorganisation

Med hjälp av detta diagram kan vi se att 97 % av respondenter anser att det ej har krävts någon omorganisering på grund av inträdet i FRII. Respondenter som betecknas med bortfall har ej svarat på frågan.

Av 29 respondenter var det bara 8 stycken som svarade på vår fråga: Hur tror Ni att ett uteslutande ur FRII skulle påverka Er? Av dessa ansåg de flesta att ett uteslutande ur FRII skulle påverka dem mycket negativt bland annat för att de tror att trovärdigheten skulle sjunka.

6.3 Kapitelsammanfattning

Här kommer vi att göra en summering av våra hypotesers utfall.

Hypotes 1: Alla FRII:s redovisningsregler följs inte av medlemmarna.

Denna hypotes går ej att falsifiera då det finns redovisningsregler som ej följs av FRII:s medlemmar.

Hypotes 2: FRII:s etiska riktlinjer påverkar inte verksamheten.

Denna hypotes går att falsifiera då 38 % av medlemmarna ansåg sig blivit påverkade.

Hypotes 3: Det finns inget samarbete mellan SFI och FRII.

Då parterna ej var helt överens angående samarbetet anser vi oss ej kunna ta ställning om hypotesen skall falsifieras eller ej.

Hypotes 4: Medlemskapet i FRII påverkar inte insamlingsorganisationernas redovisning.

Denna hypotes falsifieras då vi kan se att redovisningen har påverkats av FRII

7. Slutsats

I detta kapitel kommer vi att klargöra att insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet har påverkats av medlemskapet i FRII och hur de har påverkats.

7.1 Slutsats

Syftet med detta arbete var att studera om ett medlemskap i FRII har påverkat insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet samt i så fall hur. Genom att ställa frågor till insamlingsorganisationerna i vår enkät kom vi fram till att de anser att medlemskapet i FRII har påverkat både deras redovisning och verksamhet. Vi kunde se att alla redovisningsregler och etiska riktlinjer som FRII har inte följs av medlemmarna, men att de ändå haft påverkan. Att alla reglerna och riktlinjerna inte följs anser vi kan bero på att FRII har ett svagt sanktionssystem och att sanktionen om uteslutning inte är tillräckligt stark. Vi anser även att ett bredare och starkare sanktionssystem med flera sanktionsmöjligheter borde utvecklas av FRII.

Vårt antagande inom intressentmodellen är att vi ser FRII som den främsta intressenten, detta har inte bekräftats av respondenterna. FRII, SFI och de få insamlingsorganisationer som svarade på denna fråga såg bidragsgivarna som den främsta intressenten. Vi har i vårt antagande inom agentteorin förklarat att vem som helst av intressenterna kan ta FRII:s plats som principal i vår modell och om man sätter in bidragsgivarna så stämmer modellen överens med deras åsikt. Vi anser att vårt synsätt skiljer sig från respondenternas eftersom vi har bildat vår uppfattning utifrån teorier och respondenterna bildat sina uppfattningar utifrån verkligheten.

Agentteoretiskt sett skall det inte finnas något samarbete mellan revisorn och principalen då revisorn har en kontrollerande funktion och är tillför att motverka intressekonflikten mellan agenten och principalen (Kaplan & Atkinson). Utifrån detta bör det då inte finnas något samarbete eftersom vi jämför SFI med revisorn och ser FRII som principalen. Om det finns ett samarbete mellan SFI och FRII har vi inte kunnat avgöra eftersom de själva inte är överens.

Karlsson (1991) menar att det krävs legitimitet för att göra förändringar. Vi anser att FRII har legitimitet eftersom deras regler och riktlinjer till viss del har påverkat insamlingsorganisationernas redovisning och verksamhet. Om FRII inte hade haft legitimitet hade insamlingsorganisationerna inte brytt sig om att söka medlemskap och därmed inte blivit påverkade av FRII.

Det har kommit fram i vår undersökning att en anledning till att alla redovisningsreglerna inte följs idag är att det innebär extra arbete och ett mer omfattande redovisningssystem än vad insamlingsorganisationerna har idag. En annan anledning kan vara att de små insamlingsorganisationerna inte har resurserna att klara av alla dessa regler. Det har även kommit fram att insamlingsorganisationerna är väldigt positiva till FRII och det arbete de gör för branschen.

Vi anser att FRII genom sina redovisningsregler höjer kvaliteten på medlemmarnas redovisning. Efterhand som reglerna accepteras skapar detta en tyngd och en ökad trovärdighet för FRII, detta skapar i sin tur även ökad trovärdighet för medlemmarna. Om medlemmarna följer FRII:s redovisningsregler ger det en tydligare redovisning som är lättförståelig för allmänheten. Allmänheten kan då själva granska årsredovisningarna, även detta leder till en ökad trovärdighet. FRII anser att medlemmarna skall lämna ut den mesta information som allmänheten kräver för att skapa en öppenhet. Vidare anser de även att insamlingsorganisationerna skall visa respekt för givarna genom att ta hänsyn till deras anonymitet och önskemål kring vilket ändamål medlemmen skall gå till.

Demski et.al (2002) menar att informationen som redovisningen ger är dels för beslut och dels för kontroll. Den informationen som insamlingsorganisationernas redovisningen ger använder bidragsgivare för att fatta beslut om de skall ge eller ej samtidigt som de skall kunna kontrollera om pengarna nått fram till angivet ändamål.

Vidare i vår undersökning har vi kommit fram till att 38 % av medlemmarna blivit påverkade av FRII:s etiska riktlinjer och att dessa är viktiga. Anledningen till att 60 % av medlemmarna inte har blivit påverkade är att de hade värderingarna som låg till

grund för de etiska riktlinjerna redan innan FRII fastställde dem. Medlemmarna tycker att det har varit bra att FRII fastställde riktlinjerna eftersom att detta skapar en medvetenhet om etiken och att man kan hänvisa till dem.

Medlemmarna som säger att deras verksamhet blivit påverkad av de etiska riktlinjerna menar främst att det är en självklarhet som leder till öppenhet och trovärdighet. De säger även att de har anpassat insamlingsmaterialet efter riktlinjerna och att de blivit mer observanta på etiken vid insamlingskampanjer. De flesta medlemmarna tycker att det är en självklarhet att de etiska riktlinjerna skall följas.

Då vi har kommit fram till att insamlingsorganisationerna har blivit påverkade av medlemskapet i FRII återstår frågan hur. Vi har kommit fram till att insamlingsorganisationerna tror väldigt mycket på FRII:s fyra nyckel ord Respekt, Trovärdighet, Öppenhet och Kvalitet. Medlemmarna anser att påverkan på redovisningen främst har varit genom att man tillämpar FRII:s årsredovisningsmall och att detta har lett till en bättre och tydligare redovisning. Insamlingsorganisationerna anser att påverkan på verksamheten har varit att de har fått utbildning, rådgivning, tydligare redovisning, insyn/kontakter med andra insamlingsorganisationer men främst en ökad trovärdighet hos allmänheten. Det har inte krävts några omorganiseringar.

Vi anser att FRII är på väg att bli ett normgivande branschorgan och att de kommer att få den tyngd inom insamlingsbranschen som RR har inom redovisningsbranschen. En förutsättning för att detta skall ske är att medlemmarna accepterar alla FRII:s regler och ser dem som normer. Vi anser även att det krävs ett starkare sanktionssystem än vad de har idag.

Arbetet har gett oss kunskap om hur insamlingsorganisationer fungerar och hur de kontrolleras. Eftersom deras verksamhet bygger på att allmänheten ger bidrag är trovärdigheten viktig och att FRII har en betydande roll för att inge förtroende för insamlingsorganisationerna. Arbetet kan även ge kunskap till allmänheten om hur seriösa organisationer fungerar och kontrolleras. Vi tror att om allmänheten får

kännedom om vilka regler som finns, kommer deras krav på insamlingsorganisationerna att bli högre och detta kan i sin tur leda till att oseriösa insamlingsorganisationerna inte kan etablera sig.

7.2 Fortsatt forskning

- Under arbetets gång har det kommit fram att det skulle vara intressant att göra en fortsatt forskning om SFI och deras regler. Ett exempel på detta anser vi är att SFI har ett krav på att 85 % av de totala intäkterna ska gå till organisationens ändamål, 10 % användas till ändamåls- och administrationskostnader samt 5 % till insamlingskostnader. Internationellt ligger de svenska kostnaderna lågt, i USA och Kanada ligger samma kostnader betydligt högre på cirka 40 %. Vissa svenska 90- kontohavare har inte några insamlingskostnader alls eftersom de arbetar helt ideellt och detta trots att de är relativt stora. (affärsdata, 2003)

I vår undersökning har det kommit fram till att det är väldigt få av medlemmarna som följer detta och att det finns insamlingsorganisationer som ligger uppemot 50 %. Den 1 januari 2004 kommer SFI att höja gränsen från 15 % till 25 %, FRII har verkat länge för att gränsen skall höjas. Vi frågar oss ändå om detta kommer att räcka och vi ställer frågan vart tar pengarna vägen.

- Då det har kommit fram i vårt arbete att SFI och FRII inte är överens om hur deras samarbete ser ut eller om de har ett samarbete anser vi att detta kunde vara intressant att forska om. Enligt oss borde de inte ha något samarbete eftersom SFI:s oberoende då kan ifrågasättas. Vi kan även se att den som har störst nytta av ett samarbete är FRII på grund av att vi inte anser att SFI har något behov av samarbete med FRII.

- Avslutningsvis anser vi även att det hade varit intressant att studera vad allmänheten egentligen vet om insamlingsorganisationerna och SFI/FRII samt vilket förtroende allmänheten har för organisationerna. Vet allmänheten vad det innebär att vara medlem i SFI och FRII samt påverkar det deras givande.

Förkortningar

FRII	Frivilligorganisationernas Insamlingsråd
SFI	Stiftelsen för Insamlingskontroll
ÅRL	Årsredovisningslagen (1995:1554)
BFL	Bokföringslagen (1999:1078)
RR	Redovisningsrådet

Referenslista

- Allwood C-M & Eriksson M-G (1999), *Vetenskapsteori för psykologi och andra samhällsvetenskaper*, Lund: studentlitteratur
- Anthony R-N & Govindarajan V (2001), *Management control systems*, (10 uppl.), New York: McGraw-Hill
- Artsberg K (1992), *Normbildning och redovisningsförändringar*, Lund University Press
- Aronsson Å (1997), *SPSS för windows 95 en introduktion*, Lund: studentlitteratur
- Big Giving Money (2001), PM från samarbetsgruppen mot oseriös insamling, <http://www.abast.se/upload/dokument/publikationer/F/bigmoney.pdf>
- Bokföringslagen (1999:1078)
- Christensen, Andersson, Carlsson & Haglund (2001), *Marknadsundersökning- en handbok*, (2 uppl), Lund: studentlitteratur
- Demski J- S, Fellingham J-C, Ijiri Y & Sunder S, Introduction and Concluding Remarks by Glover, Jonathan C and Liang, Pierre Jihong (2002), "Some Thoughts on the Intellectual Foundation of Accounting, *Accounting Horizons*", Vol 16, No 2
- Edenhemmar H & Hägg I (1997), *Makten över redovisningen (red)*, Stockholm: SNS
- Frivilligorganisationernas hemsida*, <http://www.frii.se>, 2003-12-08
- Frivilligorganisationernas stadgar
- Göteborgs tingsrätt, mål nr: B16710-98, 2000-11-21
- Hatch M-J (2002), *Organisationsteori Moderna, symboliska och postmoderna perspektiv* (den nya svenska utgåvan), Lund: studentlitteratur
- Hussien M-E,(1981) "The Innovative Process in financial Accounting Standards Setting" *Accounting, Organizations and Society*, Vol 6 No 1, s 27-39
- Ijiri Y (1983), "On the Accountability-Based Conceptual Framework of Accounting", *Journal of Accounting and Public Policy*, No 2
- Jacobsen D-I & Thorsvik J (1998), *Hur moderna organisationer fungerar*, (den svenska utgåvan), Lund: studentlitteratur
- Johansson F , "Välgörenhet rena bluffen", *Aftonbladet* 2002-12-27

Johansson S-E & Östman L (1992), *Lönsamhetskrav- redovisningsmått- styrning*, Lund: studentlitteratur

Jönsson S (1985), "Eliten och normerna" Lund: Doxa (utdrag)

Kaplan R-S & Atkinson A-A (1989), *Advanced management accounting*, (2 uppl.), New Jersey: Prentice Hall

Karlsson A (1991) *Om strategi och legitimitet*, Lund University Press

Kotler P, Armstrong G, Saunders J & Wong V (1999), *Principles of Marketing*, (2 uppl.), Edinburgh: Pearson Education

Körner S & Wahlgren I (1996), *Praktisk Statistik*, (2 uppl.), Lund: studentlitteratur

Ljungdahl F (1999), *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag*, Lund University Press

Olsson J & Skärvad P-H (1990), *Företagsekonomi 90*, (2:2 uppl.), Almqvist & Wiksell ekonomiförlagen

Sandahl G & Sjögren S (2002), "Capital budgeting methods among Sweden's largest groups of companies. The state of the art and comparison with earlier studies", School of economics and commercial law, Göteborg University

Saunders M, Lewis P & Thornhill A (2000), *Research Methods for Business Students*, (2 uppl.), Edinburgh: Pearson Education

Schein E-H (1985), *Organizational culture and leadership*, San Fransisco: Jossey-Bass.

Smith D (2000), *Redovisningens språk*, (2 uppl.), Lund: studentlitteratur

Stiftelsen för insamlingskontroll, hemsida <http://www.insamlingskontroll.a.se>, 2003-12-08

Stiftelsen för insamlingskontroll stadgar

Widerheim-Paul F & Eriksson L-T (2001), *Att utreda forska och rapportera*, (7 uppl.), Malmö: Liber ekonomi

Årsredovisningslagen (1995:1554)

Östman L (1997), "Normgivarna och makten", I Edenhammar H & Hägg I (red Makten över redovisningen) Stockholm: SNS